บทคัดย่อ

งูเห่าจัดเป็นงูพิษที่มีอันตรายร้ายแรงและอยู่ในอันดับต้นๆ ของสาเหตุการถูกงูกัดในประเทศไทย เนื่องจากไม่เคยมีการศึกษานิเวศวิทยาของงูเห่าโดยใช้วิทยุติดตามในสภาพธรรมชาติมาก่อน งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการเลือกที่อยู่อาศัยและการเคลื่อนที่เพื่อหาอาหารหรือคู่ครองของงูเห่า ในพื้นที่สงวนชีวมณฑลสะแกราช จังหวัดนครราชสีมา นักวิจัยได้ติดตามงูเห่าหม้อ จำนวนทั้งสิ้น 7 ตัว (ตัวผู้ 6, ตัวเมีย 1) และติดตามงูเห่าพ่นพิษสยาม จำนวนทั้งสิน 12 ตัว (ตัวผู้ 7, ตัวเมีย 5) เป็นเวลา 65 – 1,184 วัน ผลการศึกษาพบว่างูแต่ละตัวมีความหลากหลายในการเลือกที่อยู่อาศัย ขนาดของที่อยู่อาศัย และรูปแบบการเคลื่อนที่เป็นอย่างยิ่ง โดยทั่วไป งูเห่าหม้อมีขนาดของที่อยู่อาศัยทั้งแบบ MCP และ KDE มากกว่า มีระยะทางในการเคลื่อนที่ไกลกว่า และมีจำนวนครั้งมากกว่างูเห่าพ่นพิษสยาม นอกจากนั้น งูเห่าหม้อส่วนมากเลือกอาศัยอยู่ในป่าภายในสถานีวิจัยสิ่งแวดล้อมสะแกราช โดยจะเลือกอยู่ในป่าดิบแล้งและรอยต่อระหว่างป่าดิบแล้งและป่าเต็งรัง แต่หลีกเลี่ยงป่าเต็งรัง ขณะที่งูเห่าพ่นพิษสยามเลือกอาศัยในเขตชุมชนและพื้นที่เกษตร โดยเลือกอาศัยบริเวณรอยต่อของพื้นที่เกษตร ป่าเต็งรัง และป่าเบญจพรรณ ใกล้กับหมู่บ้าน ที่น่าสนใจคืองูเห่าทั้งสองชนิดไม่กลัวบริเวณที่พักอาศัยของคน เนื่องจากพื้นที่บริเวณนี้มีอาหารจำพวกหนู มีน้ำ และมีที่หลบภัยอย่างดี

คำสำคัญ: งูเห่า วิทยุติดตาม การใช้แหล่งอาศัย รูปแบบการเคลื่อน สะแกราช

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี

Abstract

Cobra is very poisonous and one of the top snakes causing snake bite in Thailand. There is no radiotelemetry study of cobras in the wild before. This study aims to reveal habitat use and movement pattern for food or mate of cobras in the Sakaerat Biosphere Researve in Nakhon Ratchasima province. We followed 7 *Naja kaouthia* (6 males, 1 female) and 12 *Naja siamensis* (7 males, 5 females) for 65 – 1,184 days. The results show that each cobra has diverse habitat choices, home range sizes and movement patterns. In general, *N. kaouthia* has MCP and KDE home range size, movement distance, and movement frequency more than those of *N. siamensis.* Moreover, *N. kaouthia* chooses to stay in Sakaerat Environmental Station especaily dry evergreen forest and ecotone but avoids dry dipterocarp forest. In contrast, *N. siamensis* lives in the village and agriculture areas especaily agricultural margin, dry dipterocarp and mixed deciduous forest near the village. Interstingly, both cobras do not fear human households because there are plenty of rodent, water and good shelter.

Key Words: cobra, radiotelemetry, habitat use, movement pattern, Sakaerat

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี